
EINDE VAN DE VAR, OP NAAR EIGEN BEOORDELING ARBEIDSRELATIES

Maandag 18 april 2016

Dr. Dick Molenaar



READER

Te vinden op websites van organisaties + op www.allarts.nl

Inhoud:

- Teksten van Burgerlijk Wetboek
- Rechterlijke uitspraken over wel / geen dienstbetrekking
- Voorbeeld modelovereenkomst voor "vrije vervanging"
- Voorbeeld van functielijst in podiumkunsten, ontwikkeld door ZZP-werkgroep van NAPK, VSCD, VNPF, FNV KIEM, Ntb, ACT en MMF
- Uitleg van vervanging van de VAR in de artiestenregeling

Plus deze presentatie

VAR-SYSTEEM

Wordt gebruikt voor:

- Artiesten
- Niet-artiesten

Vier soorten VAR's:

- Winst uit onderneming (wuo)
- Directeur-groootaandeelhouder (dga)
- Resultaat uit overige werkzaamheden (row)
- Loon uit dienstbetrekking (loon)

Ingevoerd in 2005 om onzekerheid over arbeidsverhouding weg te nemen
Absolute vrijwaring voor opdrachtgevers / evt. correcties bij opdrachtnemers

Voor artiestenregeling (AR): vervanging van zelfstandigheidsverklaring, nodig om uit de AR te stappen

PROBLEMEN MET VAR-SYSTEEM

Kritiek:

- Werkt schijnzelfstandigheid in de hand door de absolute vrijwaring. Ook bij een duidelijk echte dienstbetrekking is de opdrachtgever gevrijwaard.
- Correcties alleen mogelijk bij individuele opdrachtnemers, maar moeilijk te controleren door Belastingdienst:
 - te weinig mankracht (door bezuinigingen)
 - te weinig potentiële opbrengst per controle

Opdrachtgevers (OG) en opdrachtnemers (ON) hebben er beiden voordeel van dat als ZZP'er wordt gewerkt:

- OG: meer flexibiliteit, geen loonadministratie, overzichtelijke kosten
- ON: aftrek beroepskosten en ondernemersfaciliteiten, gevoel van zelfstandigheid

Maar ook nadelen: weinig rechtsbescherming, geen sociale verzekering en geen pensioenopbouw

WETSVOORSTEL DBA

Nieuw wet: Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (DBA)

- Alle VAR's komen te vervallen
- Iedereen moet weer zelf gaan beoordelen of er sprake is van een dienstbetrekking en er dus verloond moet worden
- Bij twijfel kunnen er modelovereenkomsten aan Belastingdienst ter goedkeuring worden voorgelegd. Als werkelijk volgens zo'n overeenkomst wordt gewerkt, is er vrijwaring voor loonheffingen. Vijf jaar geldig.

Goedgekeurd in Eerste Kamer op 2 februari 2016

Ingangsdatum: 1 mei 2016 (dan vervallen de VAR's)

Overgangperiode tot: 1 mei 2017 (dan moet iedereen zich hebben aangepast)

Geen stress per 1 mei 2016, want weliswaar vervallen de VAR's, maar voor aanpassing is een jaar de tijd om informatie in te winnen, te inventariseren, keuzes te maken en aanpassingen door te voeren.

WETTELIJKE SYSTEEM

Volgens het Burgerlijk Wetboek (BW)

- Arbeidsovereenkomst (art. 7: 610 BW):
 - in dienst van (gezagsverhouding)
 - loon
 - verplichting om arbeid persoonlijk te verrichten
- Opdrachtovereenkomst (art. 7:400 BW): "werkzaamheden anders dan op grond van een arbeidsovereenkomst"
- Maar opdrachtnemer moet wel gevolg geven aan tijdig verleende en verantwoorde aanwijzingen (art. 7:402 BW)

Soms moeilijk om onderscheid te maken, hetgeen tot onzekerheid kan leiden (reden in 2005 om de VAR in te voeren)

RECHTERLIJKE UITSPRAKEN

- Zangeres in motel (1998): geen arbeidsovk, want geen inhoudelijke zeggenschap
- Fotomodellen (1991): geen dienstbetrekking, want korte periode en niet meer dan enkele aanwijzingen
- Musicalregisseurs: geen werknemers, want project zelf bedacht
- Freelancers in studio: wel werknemers, want onder leiding van en zelfde werk als werknemers
- Medewerkers van golftoernooi: wel werknemers, want moesten strikte aanwijzingen opvolgen en konden ander werk opgedragen krijgen
- Chauffeurs / tegelzetters: geen werknemers, want vrijheid in uitvoering, alleen resultaatverplichting
- Asbestverwijderaars: geen werknemers, want specifieke kwaliteiten en eigen gereedschappen
- De Gouden Kooi: wel werknemers door veel verplichtingen, ondanks dat er een opdrachtovk was gesloten

VERANDERING

- Oud: beoordeling per opdrachtnemer, dus is die een ondernemer
- Nieuw: beoordeling per arbeidsrelatie, dus is dat een arbeidsovk

- Oud: VAR-wuo en VAR-dga gaven opdrachtgever absolute vrijwaring, ook als het evident een arbeidsovk was. Correctie kon alleen bij opdrachtnemer.
- Nieuw: als de modelovk (MO) een opdrachtovk suggereert, maar de werkelijkheid een arbeidsovk is, wordt de MO opzij gezet. Correctie bij opdrachtgever.

- Conclusies:
 - Opdrachtgevers moeten weer helemaal zelf gaan beoordelen of er sprake is van een arbeidsovereenkomst en kunnen zich niet meer achter een papiertje verschuilen.
 - Hierdoor zullen sommige opdrachtnemers als werknemers in dienst moeten worden genomen (en zal schijnzelfstandigheid gaan verdwijnen).

HOE ZEKERHEID VERKRIJGEN

Welke mogelijkheden zijn er straks om zekerheid te verkrijgen:

- Duidelijk weten dat er geen werkgeversgezag is, maar dat slechts aanwijzingen in het kader van een opdrachtovk worden gegeven. Dan is er eigenlijk ook geen modelovereenkomst nodig (en was er geen VAR nodig).
- Afspreken dat de opdrachtnemer zich vrij kan laten vervangen en verantwoordelijk blijft voor het werk van zijn vervanger. Dan is er geen "verplichting om arbeid persoonlijk te verrichten" en is er dus geen arbeidsovk. Hiervoor bestaat een goedgekeurde modelovk op website BD.
- Overleggen met de eigen belastinginspecteur en zowel de overeenkomsten als de echte manier van werken voorleggen. Daarop kan de inspecteur bevestigen dat dit geen arbeidsovk'en (dienstbetrekkingen) zijn.

LOON IN WINST UIT ONDERNEMING

Een zelfstandige met verschillende opdrachtgevers kan gaan meemaken dat hij voor een of meer opdrachten tijdelijk in dienst wordt genomen. Maar het loon uit dienstbetrekking kan worden meegeteld in WUO, als dienstbetrekking(en):

- Qua omvang ondergeschikt zijn aan ondernemingsactiviteiten
- Aansluiten op ondernemingsactiviteiten
- HR 29-10-1969: klokkenist en loon van gemeente in zijn WUO
- HR 29-05-2009, NTFR 2009/1229: 5 commissariaten = WUO

Gevolg:

- Ingehouden LB is verrekenbaar met IB
- Voor ZVW hoeft niet zelf premie betaald te worden
- Verzekering voor WW en WIA

ARTIESTENREGELING

Artiestenregeling geldt pas als er geen dienstbetrekking is. Dus loonheffing van feitelijk zelfstandige artiesten

Huidige systeem:

- Verloning, tenzij een VAR-wuo of -dga
- VAR-row biedt geen vrijwaring
- Alternatieven:
 - ♦ Inhoudingsplichtigenverklaring (IPV)
 - ♦ Gageverklaring met kleinevergoedingsregeling (KVR) van max. 163 euro p.p. per optreden

ARTIESTEN (NIEUW PER 1 MEI 2016)

Wet DBA:

- VAR wordt afgeschaft
- Uit AR stappen kan per 1 mei 2016 met:
 - Modelovereenkomsten (er zijn er 3 goedgekeurd)
 - Eigen verklaring/overeenkomst (zonder handtekeningen): zowel vooraf laten weten als op factuur zetten
- Uit AR is niet verplicht, want de loonheffingen bieden ook voordelen:
 - Er wordt al LB afgedragen, dus niet zelf IB reserveren
 - Verzekerd voor WW, ZW en WIA
- Geen overgangperiode, maar gaat al gelijk in per 1 mei 2016, want dit is een wettelijke regeling (art. 5a Wet LB)
- IPV en GV (met KVR van € 163 per optreden) blijven onveranderd